

ECONOMIA VERDA

AGRICULTURA

82.350

Milions d'euros anuals d'estalvi a escala mundial suposaria reduir a la meitat els residus de nitrogen

L'ús de fertilitzants, una amenaça creixent

L'augment en el seu ús posa en perill no només la biodiversitat i la salut del planeta, sinó l'agricultura mateixa

Lorena Farràs Pérez

Quan es van descobrir, a inicis del segle XX, els fertilitzants sintètics van suposar tota una revolució, atès que augmentaven la producció agrícola i permetien alimentar una població mundial en ràpid creixement. Ara, cent anys més tard, el seu ús està fora de control, segons adverteixen diverses organitzacions internacionals.

"Durant tot l'últim segle s'han estat fent servir indiscriminadament a Europa i els Estats Units, i ara s'hi han sumat les economies emergents", adverteix Enrique Cat, de Nostoc Biotech. La Xina, els Estats Units i l'Índia són els principals usuaris d'aquesta mena de productes en l'actualitat, ja que representen la meitat del consum global, segons l'Organització de les Nacions Unides de l'Alimentació i l'Agricultura (FAO).

La FAO denuncia que se segueix la idea del "com més, millor", quan en realitat aquests increments no necessàriament es tradueixen en una corresponent millora en la nutrició de les plantes, ja que aquests components s'acaben perdent en l'entorn. Com a conseqüència, els rendiments de les collites acaben sent més baixos, perquè l'ecosistema es debilita. Cat adverteix, en concret, que "augmenten la proporció de les plantes que poden patir plagues, cosa que obliga a aplicar més pesticides". És a dir, el seu ús no més elevat només posa en perill la biodiversitat i la salut del planeta, ja que contribueix a l'escalfament global, l'empitjorament de la qualitat de l'aire i contamina els sòls i les aigües, sinó que posa en perill la mateixa producció d'aliments.

La FAO adverteix que la degradació intensa o moderada —a causa de l'ús de fertilitzants sintètics, entre altres causes— ja afecta un terç del sòl mundial, i que la seva recuperació és tan lenta que caldrien mil anys per crear un centímetre de capa arable superficial.

Estats membres de les Nacions Unides van fer costat fa un any a la declaració de Colombo sobre la gestió sostenible del nitrogen, que estableix l'ambició de reduir a la meitat els residus de nitrogen (un dels principals components dels fertilitzants), de totes les fonts, de cara a l'any 2030. Segons el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA) no només es tracta d'un ob-

jectiu necessari i assumible, sinó que a més a més suposa un estalvi de 100.000 milions de dòlars (82.350 milions d'euros) anuals a escala mundial.

A Catalunya "el problema dels nitrats no és tant conseqüència dels fertilitzants sintètics com dels purins procedents de les explotacions ramaderes", assenyala Víctor Riu, investigador i membre del grup de gestió integral de residus orgànics de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA). Part del treball de Riu consisteix, precisament, a trobar solucions perquè el puri de les granges potenciï el creixement dels cultius però sense provocar problemes de contaminació. La primera solució que plantegen els experts és ser més eficients en l'ús d'aquest recurs. En tota la cadena de valor, un 80% del nitrogen es malgasta i es perd al medi ambient, d'acord amb un

estudi del Centre d'Ecologia i Hidrologia del Regne Unit. Un aprofitament més eficient dels fems animals i un ús més elevat, en rotacions, de cultius fixadors de nitrogen (com ara les lleguminoses, que converteixen el nitrogen de l'aire en una forma biològicament útil), són crucials per reemplaçar el nitrogen sintètic com a part del procés per reconstruir la fertilitat del sòl. Tot això està molt relacionat amb enfocaments agroecològics, com ara l'agricultura orgànica, l'agricultura de conservació, de baixes entrades i de conreu mínim.

Coincidint amb el dia mundial del Sòl, el 5 de desembre, l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC) ha donat a conèixer una cartografia que ensenyava la repercussió del canvi climàtic sobre les cobertes i usos del sòl, és a dir, la vegetació i l'activitat que se'n fa. La nova eina no només permet saber en quin punt ens trobem respecte a les últimes dades recollides i els riscos que suposa, sinó que també permet definir polítiques forestals i agrícoles més efectives.

Els fertilitzants s'usen per augmentar la producció

La Xina, els Estats Units i l'Índia consumeixen la meitat dels fertilitzants sintètics

Francesc Raventós

Exdegà del Col·legi d'Economistes de Catalunya

La inflació serà benvinguda

Els preus estan baixant. És lògic en un moment de pandèmia, forta paràlisi econòmica en sectors significatius, atur elevat i elevada incertesa. La UE, el BCE i els governs estan fent esforços gegantins per estimular el creixement econòmic, crear ocupació, ajudar els més vulnerables i evitar el risc de deflació, cosa que deriva en dèficits elevats i augment del deute públic.

Tradicionalment s'havia considerat que un nivell d'inflació d'un 2% del PIB era saludable per facilitar el creixement i donar estabilitat a l'economia. De fet, l'únic objectiu del BCE és garantir l'estabilitat dels preus. També és un dels objectius de la Fed americana.

Atès que l'economia no reacciona prou als enormes incentius creats, s'hauran de prendre noves mesures. Ara sembla que l'objectiu dels bancs centrals de mantenir la inflació per sota d'un 2% és insuficient i que cal anar més enllà. El tret de sortida l'ha donat la Reserva Federal, que a l'agost va anunciar que el seu objectiu serà que la inflació se situï en un 2% com a mitjana histò-

rica. És a dir, que com que la mitjana dels darrers temps ha estat per sota d'un 2%, es crearan més estímuls fins que s'arribi a aquest nivell. La presidenta del BCE, Christine Lagarde, tampoc no s'ha quedat curta. Fa poc ha declarat que prepara una revolució en la política monetària revisant-ne l'objectiu. Considera que el BCE ha de "compensar" els anys de baixa inflació amb períodes en què la inflació creixi per sobre d'un 2%.

En vista del fracàs de les polítiques convencionals per estimular l'economia, s'han anat aplicant mesures heterodoxes, com ara el Quantitative Easing, interessos negatius pels préstecs, suspensió del Pacte d'Estabilitat de la UE per controlar el dèficit o aprovar paquets astronòmics d'ajuts. Però no n'hi ha hagut prou. La nova normalitat postpandèmia obligarà a ser molt flexibles i alternar mesures "no convencionals" per gestionar l'economia. Hem entrat en un arriscat terreny desconegut en què el criteri de prova i error serà la guia.

Augmentar la inflació per sobre d'un 2% no és inert. D'entrada, disminueix el valor real de l'endeutament, fet útil per reduir l'immens deute acumulat. A títol orientatiu, una inflació d'un 3% durant 10 anys redueix el valor real d'un deute en un 34%. Ara bé, en surten perjudicats els creditors, petits estalviadors, pensionistes o tots els que no poden evitar perdre poder adquisitiu. Caldrà recórrer a solucions justes.

Les mesures preses de moment han servit per donar una treva a la societat, a l'economia i estabilitzar les primes de risc. De moment cal agrair l'immens esforç que estan fent, i que hauran de continuar fent, la UE i el BCE per intentar sortir d'una situació fins fa poc inimaginable. Nosaltres sortim en tenim de ser membres de la Unió Europea. |